

G.Fekete Éva:

CROSSEDU: új gazdasági képzési kurzusok a régióban
A régió versenyképességét erősítő oktatási együttműködés a Miskolci és a Kassai Egyetem
gazdaságtudományi karai között
HUSK/1101/1.6.1

A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karának Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete és a Kassai Műszaki Egyetem Közgazdasági Karának Regionális Tudomány és Menedzsment tan-
 széke közötti együttműködés már több mint egy évtizedre vezethető vissza. A korábbi közös
 projektek sikerei is bátorították a feleket abban, hogy 2011-ben pályázatot nyújtsanak be közös
 távoktatási kurzusok feltételeinek kialakítására a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló
 Együttműködési Program 2007-2013 felhívására. A 2012 szeptemberétől kezdődő egy éven be-
 lül megvalósítandó projekt összesen 322.880 Euró támogatásban részesült. A vezető partneri
 feladatokat a Miskolci Egyetem látta el.

A két egyetem oktatói a projekt keretében a régió versenyképességének növelésében kulcs-
 szerepet játszó gazdaságfejlesztési szakemberek képzéséhez dolgoztak ki - a két országban pár-
 huzamosan meghirdethető - távoktatási tematikákat és az azokhoz kapcsolódó tananyagokat. Az
 európai uniós támogatás révén a tananyagfejlesztés mellett - a távoktatás infrastrukturális feltéte-
 leként - országhatáron átvívelő videokonferenciák tartásához szükséges eszközök beszerzésére is
 lehetőség nyílt.

A projekt céljainak megvalósulását mindkét országból négy-négy, összesen nyolc kistérségi
 partnerszervezet is segítette. Így részt vett a projektben a Zempléni Regionális Vállalkozásfej-
 lesztési Alapítvány, az Abaúji Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a Cseréhati Tele-
 pülésszövetség, az Ózdi Vállalkozói Központ és Inkubátor Alapítvány, a Szepesi Regionális Váll-
 alkozási Ügynökség, a Királyhelmeci Regionális Vállalkozási Ügynökség és a Szövetség a Kö-
 zös Célokért (Rozsnyó, Rimaszombat).

A projekt eredményeként 2014. februártól a „Helyi és térségi gazdaságfejlesztés” témakör-
 ben három képzési kurzust indítunk.

A képzés célja

Olyan elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása, melyek birtokában a hallgatók képessé válnak:

- a. egyrészt a helyi foglalkoztatást, a helyi piacfejlesztést és a helyi hálózatok építését előtér-
 be helyező települési és kistérségi, közösségi alapú gazdaságfejlesztés;
- b. másrészt a térségi gazdasági klaszterek;
- c. harmadrészt saját kisvállalkozásuk
 működésének tervezésére és menedzselésére.

Speciális célunk a határ menti együttműködések elősegítése, az ehhez szükséges ismeretek át-
 adása és a kapcsolatépítés erősítése.

A képzés célcsoportjai

Az országhatár mindkét oldalán:

- a. vidékfejlesztési szervezeteknél, települési önkormányzatoknál, szociális szövetkezetekben,
 CLLD menedzsmentben, gazdasági tevékenységet is végző civil szervezeteknél dolgozók,
 vagy ott fizetett vagy önkéntes munkát vállalni szándékozók;

- b. gazdasági klaszterek létrehozását tervező, vagy már létező klaszterekben tagként működő vállalkozások menedzserei, illetve a klaszterek menedzsmentjében dolgozó, szakirányú ismereteiket bővíteni kívánó munkatársak;
- c. kezdő, különösen nő kisvállalkozók.

A képzés nyelve

A kurzust meghirdető szervezetnek megfelelően magyar vagy szlovák, de az írásbeli anyagok jelentős része angol nyelven is elérhető.

A képzés kurzusai és a megszerezhető képzettségek

1. „Helyi és térségi gazdaságfejlesztés” felnőtt képzési tanfolyam (távoktatásban, legalább középiskolai végzettséggel rendelkezőknek), igazolt kompetencia: „helyi foglalkoztatás-szervező” vagy „klasztermenedzser”.
2. „Helyi foglalkoztatásfejlesztési szakértő” felsőfokú szakirányú továbbképzés (távoktatásban, felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek), képzettség: „helyi foglalkoztatásfejlesztési szakértő”.
3. „Klasztermenedzsment” felsőfokú szakirányú továbbképzés (távoktatásban, felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek), képzettség: „Gazdasági hálózat- és klaszterfejlesztési szakértő”.
4. Kisvállalkozói tanfolyam (40 órás kontakt képzéssel, kezdő kisvállalkozóknak legalább középfokú végzettségűeknek).

A képzés tartalma

A kidolgozott 24 képzési modulból három képzési irány épül fel:

- a. a helyi foglalkoztatásfejlesztési
- b. a klaszterfejlesztési,
- c. az európai kisvállalkozási kurzusok.

A képzés moduljai

- I. Alapozó ismeretek: (1) Regionális gazdaságtan, (2) Társadalom térszerkezete, (3) Területi politikák
- II. Általános fejlesztési ismeretek: (4) Kommunikáció és lobbi, (5) Regionális tervezés és programmegvalósítás, (6) Team menedzsment, (7) Projekttervezés és megvalósítás, (8) Határ menti együttműködések szervezése
- III. Helyi gazdaságfejlesztési szakmai ismeretek: (9) Munkaerőpiac és foglalkoztatáspolitikák, (10) Integrált vidékfejlesztés, (11) Helyi foglalkoztatás-fejlesztés 1. (12) Helyi foglalkoztatás-fejlesztés 2. (13) Helyi foglalkoztatás-fejlesztési esettanulmányok
- IV. Regionális gazdasági klaszter ismeretek: (14) Regionális politika, (15) Innováció menedzsment, (16) Regionális klaszterek gazdaságtana, (17) Regionális klaszterek működtetése, (18) Klaszter-esettanulmányok
- V. Kisvállalkozói ismeretek: (19) Vállalkozás, (20) Kisvállalkozói adminisztráció, (21) Marketing, (22) Üzleti tervezés, (23) Pénzügyi ismeretek, (24) Válságmenedzsment.

A képzési modulok leírása

1. REGINÁLIS GAZDASÁGTAN

A közgazdaságtani elméletekben csak a XIX. század második felétől (az ún. telephelyelméletek kapcsán) vetődött fel, hogy a helynek, a helyi adottságoknak, valamint a térszerkezetnek meghatározó szerepe lehet a gazdasági folyamatok alakulásában. A regionális gazdaságtan tehát a közgazdaságtan relatíve új területe, amely egyrészt makrogazdaságtani (pl.: gazdasági növekedés, -fejlődés, -stabilitás, -felzárkózás), másrészt mikrogazdaságtani (pl.: vállalatok telephelyválasztása, vállalati hálózatoknak a gazdasági térre gyakorolt hatása, stb.) alapokra támaszkodik. A diszciplína önállóodásában jelentős szerepet játszott, hogy az 1960-as évek elejétől felerősödtek azok a folyamatok, amelyek a területi különbségek növekedéséhez vezettek.

A *Regionális gazdaságtan modul* célja a gazdaság térbeniségének és területi folyamatai törvényszerűségeinek megismertetése a hallgatókkal. Ennek érdekében az első részmodul a hely, a tér, a térszerkezet, térfelosztás fogalmait, a tér és idő kapcsolatát vizsgálja. A második részmodul a telephely fogalmát, a különböző telephelyelméleteket tárgyalja abból a megfontolásból, hogy adott hely-, ill. térség gazdasági kibocsátását a gazdasági szereplők telephely-választással kapcsolatos döntései alapvetően befolyásolják. A harmadik részmodul adott térség (régió) gazdasági növekedésével kapcsolatos összefüggéseket vizsgálja, ami egyike a regionális gazdaságtani szakirodalom állandó érdeklődésre számot tartó témáinak. A növekedéssel foglalkozó kutatások Adam Smith-től napjainkig széles ívű pályát futottak be, ami elsősorban azokkal a hipotézisekkel magyarázhatóak, amelyek szerint a növekvő felhalmozás növekvő felhasználást tesz lehetővé, ami a jólét alapja; a növekedés általában csökkentőleg hat a foglalkoztatási gondokra; a növekvő felhalmozás pedig jobb lehetőséget biztosít a társadalmi különbségek kiegyenlítésére. Emellett külön vizsgálatra érdemesek a területi változásokat szélesebb értelemben vizsgáló, a negyedik részmodulban megjelenő regionális fejlődésméletek Legalább ilyen gazdag szakirodalomra támaszkodhat a területi egyenlőtlenségek, ötödik részmodulban vázolt összefüggései. A bemutatott konvergencia vizsgálatok arra keresnek választ, hogy a gazdasági növekedés mennyiben járul hozzá adott régiók fajlagos teljesítménye közötti különbségek csökkenéséhez, ill. milyen esélyek vannak a szegényebb térségeknek, hogy belátható időhorizonton belül utolérjék a gazdagabbakat.

2. A TÁRSADALOM TÉRSZERKEZETE

Napjainkban a területi fejlődést mozgató erők között egyre nagyobb szerepet tulajdonítunk a természeti és kulturális változatosságnak, az emberi erőforrások minőségének, a társadalmi részvételnek. Éppen ezért a gazdaság területi folyamatainak és összefüggéseinek megismerése mellett a területfejlesztési beavatkozásokhoz elengedhetetlen a társadalom térbeni különbségeinek és adott régióra vonatkozó sajátosságainak ismerete.

A *társadalom térszerkezete modul* célja a társadalom térbeni megjelenése és szerveződése fő törvényszerűségeinek és az azok megértéséhez szükséges ismeretanyag elsajátítása.

Elméleti alapot és rendszerezett információs bázist kívánunk kialakítani az Európában zajló gazdasági és politikai folyamatok társadalmi-kulturális hátterének megértéséhez, a korunkra jellemző problémák beazonosításához. Áttekintjük a főbb demográfiai trendeket és jellemzőket, a kultúra (értékek, szokások, vallás, oktatás), a társadalmi szerveződések (család, szomszédság, települési közösség, civil szervezetek) földrajzi változatosságát és a gazdaság (főként a foglalkoztatás), valamint a regionalizmus (területi identitás és kormányzás) alakulásával való összefüggéseit. Készségfejlesztésre törekszünk a területi adatok elemzésében, társadalmi értelmezésében és növeljük a térszerkezeti vizsgálatok módszertanának alkalmazásában való jártasságot.

3. TERÜLETI POLITIKÁK

A közgazdaságtan az utóbbi 30 évben kezdi igazán felfedezni a teret. Részint, mert túlzottan fel-erősödtek, a globalizáció során még láthatóbbá váltak a gazdaság területi különbségei, mert fel-értékelődtek a területi erőforrások (az egyediség, a változatosság, a szűkös erőforrások térbeni elhelyezkedése), mert a fokozódó versenyben tér maga is erőforrássá vált (területi tőke). A terü-leti politikák célja és feladata a tér adottságaihoz való alkalmazkodás, a tér / a területi tőke hasz-nálata, valamint a tér, a területi tőke és a területi folyamatok alakítása. A beavatkozás nem egy-éni célokat szolgál, hanem közérdeket.

A Területi politikák modul célja: a helyi és térségi gazdaság és a társadalom térbeli folya-mataiba való beavatkozásokra és azok értékelésére való felkészítés a térszervezésre, területi fej-lesztésre és a téralkotásra irányuló közpolitikák háttérének és irányzatainak megismertetésével, a jellemző politikai célok és eszközök beazonosításában és egymáshoz rendelésében jártasság elérésével.

A modul keretében a regionális tudományi és politológiai alapok, a területi politikák értel-mezése, a közpolitikák között elfoglalt helyének áttekintését követően a tér szervezéséhez kap-csolódóan az államhatárok kezelésének, a közigazgatási területek kialakításának, a településhatárok alakításának és a településhálózat alakításának kérdéseivel foglalkozunk. Ezt követi a terü-leti fejlesztési politikák (területfejlesztés, vidékfejlesztés és településfejlesztés) céljainak, eszkö-zeinek és intézményeinek tárgyalása, majd a téralkotási folyamatok (a regionalizmus és a regio-nális identitás formálása) megértése.

4. KOMMUNIKÁCIÓ ÉS LOBBI

Mindennapi életünk szinte elképzelhetetlen kommunikáció nélkül. A kommunikáció napi szintű művelése ellenére is csak kevesen tudatosítják a folyamat fontosságát. Gyakran hajlamosak va-gyunk megfeledkezni a kommunikáció jelentőségéről, minőségének személyiségformáló hatásá-ról. Megfelelő kommunikációval pedig sokszor ledönthetjük a láthatatlan falakat, simábbá tehet-jük a boldogsághoz és a sikerhez vezető utat. A vele kapcsolatos tudás és a benne való jártasság szinte egyik napról a másikra képes megváltoztatni életünket. Bár a kommunikációt ösztönösen is az élet létfontosságú szükségletének tekintjük, tudományos alapelveit valójában elég későn kezdtük feltárni ...

A „Kommunikáció és lobb” tananyag azzal a céllal íródott, hogy szemléletes formában, változatos módon legyen képes olyan hatékony tudásátadásra, mely információra éhes társadal-munk modern tanulási igényeit a legmagasabb szinten igyekszik kielégíteni.

A tananyag öt modulból áll, melyek felépítése hasonló. A bevezető gondolatok után találha-tó elméleti részt fogalomtár, ellenőrző kérdések, majd a befogadást és a megértést segítő gyakor-latok követik. A tananyag irodalomjegyzékkel zárul.

5. REGIONÁLIS TERVEZÉS ÉS PROGRAMMEGVALÓSÍTÁS

Az Európai Unióhoz való csatlakozás megköveteli az európai uniós politikák értését és az azok megvalósításába történő bekapcsolódást. Az Európai Unió talán legátfogóbb közös politikája a Kohéziós, vagy Strukturális Politika. Ennek megértését segítik a regionalizmus belső összefü-gések rendszerét tárják fel a Regionális gazdaságtan és a Regionális politika című modulok. E két tárgy gyakorlati kiterjesztéseként jelenik meg a regionális programozás és menedzsment.

A Regionális programozás és menedzsment modul elsajátításával a hallgató felkészülhet az Európai Unió Strukturális Politikájának gyakorlati megvalósításába való bekapcsolódásra., a te-rületfejlesztés közreműködő- és munkaszervezeteivel való szakmai együttműködésre. A projekt-ciklus menedzsment fázisait követve tekintjük át az egyes fázisokban adódó szakmai feladatok elméleti és módszertani háttérét. A tananyag első fele a tervezési, a második fele a menedzsment

további feladatainak ellátásához szükséges ismeretek, jártasságok és készségek kialakítására koncentrál. A tananyaghoz gazdag, a régió fejlesztési tapasztalatait beépítő gyakorlati feladattár kapcsolódik.

6. TEAMMENEDEZSMENT

Az ember „társas lény”, mondta Aronson, így nem meglepő, hogy minden ember munkájában és magánéletében a csoporttevékenység meghatározó színtér és élmény. A kutató híres könyvének címe gyorsan átkerült a köztudatba, bár korábban – évtizedekkel előtte - is sokan foglalkoztak e különleges jelenség, élettér, miliő vizsgálatával és elemzésével.

Csoportkapcsolataink színesek és sokrétűek, stabilak és változóak. Társas viszonyaink e csoportkapcsolatokból vezethetők le. A csoport nem egyenlő az emberek közösségével, mivel közösségi létükben olyan együttes élményeket élnek meg, amelyek különleges hatást gyakorolnak pillanatnyi cselekedeteikre és személyiségfejlődésükre egyaránt.

A szociálpszichológia tudománya csupán száz éves múlttal rendelkezik, de kialakulásában sok szállal kötődik más tudományterületek intellektuális fejlődéstörténetéhez.

A *Teammendezsment tananyag* a sokszínű elméleti beágyazásra építve, többszáz teammunka és 35 év moderátori tapasztalataira építve- mintegy kézikönyvként hasznosítható szerkezetben - összefoglalja a csoportépítés gyakorlati teendőit is.

7. PROJEKTTERVEZÉS ÉS MEGVALÓSÍTÁS

Az Európai Unió kiemelt fontosságú feladatának tekinti a különböző fejlettségi színvonalú térségek közötti diszparitások felszámolását, amelyre jelentős forrásokat biztosít. A források lehívása azonban nem automatikus; a pályázók rátermettségétől, a projektek előkészítettségétől, társadalmi-gazdasági megalapozottságától függ, hogy a rendelkezésre álló keretektől az érintettek mennyit vehetnek igénybe.

A *Projekttervezés tananyag* a pályázatírók, kis- és középvállalkozások, a projektek megvalósítóinak felkészítését szolgálja; segítséget kíván nyújtani a forrásteremtéshez, a projektek menedzseléséhez.

8. HATÁR MENTI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK SZERVEZÉSE

Az országhatárok két oldalán fekvő területek közötti

Az országhatárok menti területek közötti együttműködések szükségszerűsége alapvetően két indokra vezethető vissza: (1) A határ menti térségek sok esetben olyan halmozottan kedvezőtlen adottságokkal rendelkező, periférikus térségek, amelyek perifériálétből való kitörését általános elmaradottságuk mellett speciálisan a határ mentiségből adódó tényezők is gátolják, (2) az országhatárok gyakorta egymással földrajzi – kulturális – gazdasági szempontból összetartozó térségeket vágnak szét, melyek közötti kooperáció úgy a térségek, mint az országok és az egységesülő Európa szempontjából elengedhetetlen.

A *Határ menti együttműködések szervezése* c. tárgy célja mindennapi gazdasági folyamatokban az országhatár szerepének, az együttműködés jelentőségének tudatosítása és az országhatárokon átnyúló programok kezdeményezéséhez és szervezéséhez elméleti és módszertani ismeretek nyújtása. Ehhez meg kívánjuk ismertetni a hallgatókat a határ menti együttműködések típusaival, eddig formáival, tartalmaival, tapasztalataival, az EU határ menti területekre vonatkozó stratégiáival és programjaival, valamint az együttműködés szervezésének földrajzi, jogi, gazdasági és szervezeti alapjaival.

9. MUNKAERŐPIAC ÉS FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

A helyi foglalkoztatás szervezésében sem hagyhatók figyelmen kívül a munkaerő piac működésének alapvető törvényszerűségei, a felsőbb területi szinteken megalkotott foglalkoztatási politikák céljai és intézkedései.

A Munkaerőpiac és foglalkoztatáspolitikai modul célja: a munkaerőpiac alapvető szabályának, tendenciáinak megismerése, a legfontosabb munkaerő-piaci kategóriák elemzése. Sor kerül a munkaerőpiac elméleti alapjainak, az emberi tőke elméleteinek, a munkaerőpiac kategóriáinak és főbb szereplőinek bemutatására, a munkaerőpiac szerkezetének, legfontosabb szegmenseinek felrajzolására. A munkaerőpiac egyensúlyi viszonyainak elemzése közelebb visz a jelenlegi trendek megértéséhez, a következmények tudatosulásához. Külön fejezetben foglalkozunk a szociális és a foglalkoztatáspolitikai európai és hazai céljainak, eszközeinek, intézményeinek és programjainak alakulásával.

10. INTEGRÁLT VIDÉKFEJLESZTÉS

Az európai térben – hosszú depresszió után – a vidéki térségek felértékelődésének lehetünk tanúi. A népesség több mint felének otthont adó, a centrumoktól távoli, ám a természeti környezethez közeli, a természeti erőforrásokat és a sajátos kulturális értékeket őrző falvak és kisvárosok sorsának alakulása egész Európa, illetve országai jövője szempontjából is meghatározó. A vidéki térségekben élők életkörülményeinek a helyi erőforrások hasznosítására épülő fejlesztése pedig megköveteli az erre a feladatra felkészült helyi szakemberek széles körben való rendelkezésre állását és koordinált munkavégzését.

Az Integrált vidékfejlesztés modul célja a hallgatók felkészítése a vidéki térségekben zajló folyamatok megértésére és az e folyamatok befolyásolásához vezető intézkedések tervezésében, menedzselésében és értékelésében vállalt irányítói feladatokra. A vidékfejlesztés minden lényeges területét igyekszünk átfogni és a célokra, módszerekre, technológiákra, kialakult jó gyakorlatokra, innovatív megoldásokra, jogi szabályozásra, intézményekre és támogatási rendszerekre vonatkozó ismeretanyagot összefoglalni. *Jártasság* kialakítására törekszünk a vidéki térségek lehatárolásában, a vidékfejlesztéshez kapcsolódó jogi szabályozásban és intézményrendszerben való eligazodásban, a fejlesztés kistérségi, regionális stratégiáinak és cselekvési programjainak kidolgozásában, a nemzeti és európai vidékfejlesztési tervek, programok értékelésében, a vidékfejlesztést támogató pályázati alapok működtetésében. Fejlesztetni kívánjuk a kistérségi és települési fejlesztés intézményi kereteinek kialakításához, a vidékfejlesztési projektek tervezéséhez, menedzseléséhez és értékeléséhez kapcsolódó irányítói *készségeket*.

11-12. HELYI FOGLALKOZTATÁS-FEJLESZTÉS 1-2.

A napjainkat átfogó globalizáció erősítette fel a területi fejlődésben a korábban visszaszorult lokalitások szerepének felértékelődését. A „globális” gondolkodáshoz elengedhetetlen a társadalom tagjait közvetlenül körülvevő, mindennapi cselekvéseink keretét meghatározó lokalitás, annak globalizációhoz való viszonyulásának mélyebb megismerése, lokális lehetőségeink bemérése és az azok kiaknázására való felkészülés.

A Helyi gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztés modul célja a helyi fejlesztés szereplőinek, elméleteinek és gyakorlatának megismertetése a hallgatókkal, annak érdekében, hogy képessé váljanak helyi fejlesztési akciók kezdeményezésére, megvalósításuk menedzselésére és a beavatkozások hatásainak követésére és a helyi fejlesztési folyamatokba, valamint a regionális és nemzeti területpolitikákba való visszacsatolására

A tárgy második felében a helyi foglalkoztatás-fejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásaira, valamint a helyi / kistérségi menedzsment néhány kiemelt feladatára fókuszálunk. *Jártasság* kialakítására törekszünk az önkormányzatokban folyó foglalkoztatási feladatok végzésében,

a térségi együttműködések szervezésében, a kistérségi tervek készítésében, valamint a helyi stratégiai értékelésében. Ugyanakkor meg kívánjuk erősíteni a kistérségi fejlesztés mindennapjában szükséges menedzserképességeket. A modul szemléletet formál és betekintést nyújt a települési és térségi fejlesztések általános módszertanába, a szociális gazdaság működésébe, felkészít a helyi stratégiák kidolgozására, a helyi szervezetek működtetésére.

13. HELYI FEJLESZTÉSI ESETTANULMÁNYOK

A tanultak elmélyítése, gyakorlati tapasztalatok szerzése és az innovációk adaptációjára való képesség fejlesztése érdekében elemezhető esettanulmányokat gyűjtöttünk össze, valamint a hallgatók maguk is lehetőséget és módszertani segítséget kapnak esettanulmányok készítésére. A helyi fejlesztési esettanulmányok öt témakörhöz kapcsolódnak: (1) Helyi vállalkozásfejlesztési programok (ZRVA, Szepsi inkubátorház), (2) Közmunka programok (Tiszaadony), (3) Önellátó- és öko-falvak (Hernádszentandrás, Rozsály, Túristvándi), (4) Foglalkoztatási paktumok (Pásztó, ZalAKAR), (5) Társadalmi vállalkozások (Bhim Rao Szendrőlád, Csereháti Kézművesek, Kristály-völgy Ajka).

14. REGIONÁLIS POLITIKA

Aligha van még egy köz-, ill. közösségi politika, ami olyan karriert futott volna be kontinensünkön, mint az un. regionális politika. Amíg néhány évtizeddel ezelőtt csak szűk szakmai fórumokon fogalmazódott meg az igénye, ill. vetődött fel az egyenlőtlen területi fejlődésből adódó társadalmi-, gazdasági konzekvenciák kezelésének szükségessége, addig napjainkban aligha olvasható olyan közigazgatással, regionális gazdaságtannal, területfejlesztéssel, területrendezéssel, ill. az Európai Unió-val kapcsolatos jelentés, elemzés, értékelés vagy határozat, ami valamilyen formában ne érintene regionális politikával kapcsolatos kérdéseket.

A *Regionális politika* modul ebbe az összetett, esetenként szövevényes, félreértésektől sem mentes, költségvetési hatásait tekintve jelentős közpolitika rejtjelmeibe kívánja bevezetni a hallgatókat.

Az első részmodul a modern állam kérdéskörével foglalkozik és bemutatja, hogy az utóbbi évtizedekben hogyan értékelődött fel a területi szint, ill. a területi szint és az állam közötti kapcsolat hatékonysága. A második részmodul az állam térszervező funkcióját vizsgálja, különös tekintettel a politikai- és gazdasági regionalizálás kérdéskörére. A fejezet definiálja a régió, regionalizáció és a regionalizmus (a történelem során változó) fogalmát. A harmadik fejezet a regionális politika fejlődéstörténetét tekinti át, míg a negyedik fejezet a regionális politika célját, eszközeit, módszereit és szereplőit mutatja be és vizsgálja annak közpolitikai jellegét. Az ötödik fejezet a regionális politika hatékonyságának kérdését tárgyalja. Ennek kapcsán két kérdésre keresünk választ: egyrészt mitől függ a regionális politika hatékonysága, másrészt hogyan mérhetőek a hatások.

A téma iránt érdeklődők számos magyar és idegen nyelvű könyvön, monográfián és folyóiraton túl az Európai Unió hivatalos honlapját, ill. annak a regionális politikával foglalkozó linkjét), valamint állandó és eseti kiadványait olvasva az EUROSTAT adatbázisában követhetik nyomon a regionális politikával kapcsolatos aktuális eseményeket.

15. INNOVÁCIÓ MENEDZSMENT

Az innováció fogalmát Schumpeter (1934) használta először, a gazdasági növekedés hajtóerejének tanulmányozása kapcsán. Ebben az időben egy - később világhíressé vált - magyar mérnök: Galamb Lajos, a Ford Műveknél a legendás T – modell továbbfejlesztésén dolgozott, mivel túlszárnyalták az évi 10 ezer darabos gyártást és készültek a 100 ezer darabos álmotár megost-

romlására. A párhuzamosan alkotó mérnököt és közgazdát az innováció folyamatai kapcsolják egybe.

A fogalom új tudományterület kialakulásához vezetett. A modern menedzsment tudományokon belül külön foglalkozunk a kreatív gondolat létrejöttének, a megvalósítás mozzanatainak és a széles körű piaci elterjesztés jelenségeinek tudatos, szervezett megfigyelésével, elemzésével és a kapcsolódó módszertanok kialakításával. Az innováció menedzsment jeles képviselőinek munkássága nyomán új irányzatok, iskolák fejlődtek ki, amelyek döntő hatást gyakoroltak a világ, gazdasági folyamatainak alakulására a XX. században.

Ma a paradigmaváltásokra való várakozás jellemzi a gazdasági szereplőket. Vannak ígéretes szakmakultúrák. A nanotechnológia, a genetika, a rapid prototyping mind, mind a jövő meghatározó technológia váltásának hordozója, az új innovációs karrier szektorok kialakulásának mozgatóereje lehet.

Az Innováció menedzsment tananyag az innováció menedzsment mai fogalmi rendszerét, elméleteit és módszertanait foglalja össze.

16. REGIONÁLIS KLASZTEREK GAZDASÁGTANA

Napjainkban a gazdaság tartós, hosszú távon fenntartható növekedésének egyik legfontosabb kérdése, hogy a vállalkozások többségét képező mikro-, kis- és középvállalkozások (ismerve adottságaikat) képesek-e bekapcsolódni az uralkodó gazdasági folyamatokba, igazodni az aktuális piaci kihívásokhoz. A gazdaságpolitika a választ a regionális klaszterekben találta meg. A klaszterbe tömörült kis- és középvállalkozások szerepe felértékelődik, piac- és tőkeszerző képességük, versenyképességük nő, ezért a klaszterek létrejöttét az Európai Unió kiemelt gazdaságpolitikai feladatának tekinti. Mindez indokolja, hogy a gazdasági hálózatok és a regionális klaszterek szervezése, menedzsmentje bekerült a felsőoktatási intézmények tananyagába.

A regionális klaszterek gazdaságtana tananyag öt részmodulra tagolódik. A gazdasági hálózatok fogalmának, a hálózatok funkciójának, gazdasági jelentőségének, a hálózatépítés logikai folyamatának körbejárását követően megtörténik a gazdasági klaszter fogalmának definiálása és a klaszterek lehetséges típusainak áttekintése. A harmadik részmodul a klaszterek létrehozásának hat lépésre tagolt folyamatát mutatja be, majd a tananyag az európai gyakorlatban az egyik leggyakoribb klaszterforma, a turisztikai klaszterek működési tapasztalatainak összegzésével zárul. Az ismeretek elsajátítását a tananyag végén glosszárium segíti.

17. REGIONÁLIS KLASZTEREK MŰKÖDTETÉSE

A klaszterek kialakulása és működése gazdasági háttérének megértését követően a klaszterek szervezésének és működtetésének mindennapi menedzsment feladatai kerülnek terítékre. A modul célja: a regionális klaszterek működtetéséhez kapcsolódó menedzser feladatok ellátására, a klaszterek irányítására történő felkészítés. A témakörök között szerepelnek a hálózatok és klaszterek szervezeti és irányítási sajátosságai, a klaszter szinergiák biztosítása, az információ- és anyagáramlás biztosítása a klasztereken belül (ITC és Logisztika), a klaszterek vezetése: személyi feltételek biztosítása, valamint a klaszterek fejlődésének, utóéletének menedzselése.

18. KLASZTER-ESETTANULMÁNYOK

A klaszterek működéséről, szervezésének feladatairól tanultak elmélyítése, gyakorlati tapasztalatok szerzése, a saját szervezet működésének jobb megismerése, valamint az innovációk adaptációjára való képesség fejlesztése érdekében elemezhető esettanulmányokat gyűjtöttünk össze, valamint a hallgatók maguk is lehetőséget és módszertani segítséget kapnak esettanulmányok készítésére. A klaszterekről gyűjtött esettanulmányok között szerepelnek: a magyar és nemzetközi klaszterek összehasonlítása (német klaszterek vs. magyar klaszterek), regionális iparág-

specifikus klaszterek vizsgálata (logisztikai klaszterek világszerte), oktatási klaszterek esettanulmány (Tudásrégió – A régi jó tudás), magyarországi potenciális klaszterek kialakításának lehetőségei

19. KISVÁLLALKOZÓI ISMERETEK

A Kisvállalkozói ismeretek modul a vállalkozás értelmezésével, a vállalkozó személyiségének jellemzőivel, a vállalkozók típusaival, majd a vállalkozások alapításával, működtetésével, ill. megszüntetésével összefüggő alapvető jogi és gazdasági ismeretekkel foglalkozik. Tanulása közben a hallgató bemérheti a kisvállalkozás indításához szükséges személyi és környezeti feltételeket és muníciót kap a kezdő kisvállalkozások előtt elő akadályok elhárításához.

20. KISVÁLLALKOZÓI ADMINISZTRÁCIÓ

A modul a már működő kisvállalkozások vezetéséhez, ügyviteli feladatainak és üzleti kommunikációjának ellátásához hasznos ismereteket foglal magába. Áttekintjük a kisvállalkozások számára kötelező szabályzatokat, ügyviteli előírásokat és az azoknak való megfelelést könnyítő segédleteket, szoftvereket.

21. MARKETING

Marketinget nem csak a nagy vagy a multi vállalatok kell, hogy folytassanak. A kisvállalkozás is szeretne eladni, el akarja érni ügyfeleit, fel szeretné kelteni, majd fenn akarja tartani azok érdeklődését. Ehhez ismernünk kell a piac alpműködését, a piaci jelenlét alakításának lehetséges módjait és eszközeit. A cég reklámozásához, a fogyasztókkal való megismertetéséhez rendelkezésre álló számos eszköz közül hármat emelünk ki: az online jelenlétet, az e-maileket és prospektusokat, valamint a PR tevékenységeket.

22. ÜZLETI TERVEZÉS

A kisvállalkozás működtetése döntések sorozatából áll: szinte minden percben különböző lehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelőt, a számunkra legkedvezőbbet. Megfontolt döntésre csak az juthat, aki kellően tájékozódik, birtokában van a szükséges információknak, azokat megfelelően rendszerezi, elemzi, és mérlegeli választása lehetséges következményeit. Egy meghatározott probléma megoldásának, konkrét üzleti elképzelés kidolgozásának írásba foglalt folyamata az üzleti terv. Az üzleti terv készítésének lépéseibe kívánjuk bevezetni a hallgatókat. Szem előtt tartjuk azt is, hogy a kisvállalkozás finanszírozásában kulcsszerepet játszó hitelek és a pályázati támogatások megszerzésében is kulcs szerep jut az üzleti terveknek.

23. PÉNZÜGYI ISMERETEK

Az, hogy egy üzleti vállalkozás hosszú távon elbukik vagy talpon marad, azon múlik, hogy a vezetők képesek-e felépíteni és irányítani egy nyereséget termelő rendszert. A kiélezett nemzetközi verseny, valamint az egyre szigorodó jogszabályi környezet soha nem látott lehetőségeket és kihívásokat jelent a vállalkozások számára.

Az alapvető számviteli ismeretek mellett a legfontosabb kimutatások, így a mérleg, az eredmény-kimutatás és a pénzáram-kimutatás készítésére és értelmezésére fókuszálunk.

24. VÁLSÁGMENEDZSMENT

A kisvállalkozásoknál is elengedhetlenné vált a válságjelenségek előrejelzése, megelőzése, vagy megoldása. A válságmenedzsment az emberi és gazdasági veszteségek minimalizálására törekszik. A válság típusainak és okainak bemutatását követően a válság esetén szükséges teendőket, a válság- és kockázatkezelés technikáit ismerhetik meg a hallgatók.

A képzés megvalósításának módja és időterve

A képzés az első két képzési irányban távoktatásban, két szinten: felnőttképzés és felsőfokú szakirányú továbbképzés keretében valósul meg. A modulok anyagai mindkét szinten internetes felületen, a beiratkozott hallgatók számára átadott kóddal elérhetők. Ugyancsak az interneten, az oktatóval való interaktív kapcsolatban történik az ellenőrzés és számonkérés. A tananyag elsajátítását video-konferencia keretében, modulonként összesen 5 órában megtartott előadás és konzultáció is segíti. Lehetőség van a videokonferenciák kihelyezésére, saját technikai eszközökkel való elérésére, vagy a Miskolci Egyetemen személyes részvételre.

A felnőttképzés keretében bármely modul egyenként felvehető. A munkakör alkalmassági / kompetencia igazolás kiadásához a képzési irányhoz tartozó meghatározott 12 modult kell elvégezni.

A felsőfokú szakirányú továbbképzés két féléves, az alapozó, az általános és a szakirányokhoz tartozó modulokon túl gyakorlat teljesítését és szakdolgozat írását, ill. megvédését is megköveteli.

A kisvállalkozói képzés 5 munkanapon, összesen 40 órában valósul meg. A képzés értéke, hogy az oktatóval a képzés után is kapcsolatban maradhatnak, felmerülő kérdéseikre választ kaphatnak.

Számonkérés és teljesítményértékelés

A képzés minden szinten modulonként számonkéréssel zárul, jellege: írásbeli feladatsorok (on-line) megoldása. Az első két képzési irányban a kurzus teljesítésének feltétele továbbá a modul témájához kapcsolódó, önállóan elkészített, 5-6 oldal terjedelmű dolgozat beadása. A felsőfokú szakirányú továbbképzésen a szakiránynak megfelelő 40-50 oldalas szakdolgozat készítése és sikeres megvédése is követelmény.

A felnőttképzésben az egyes modulok sikeres elvégzését az Egyetem által kiadott *tanúsítvány*al igazoljuk. A felnőttképzésben a szakirányhoz tartozó összes modul 2 éven belüli sikeres elvégzése esetén helyi foglalkoztatás-szervezői vagy klaszterszervezői alkalmassági / kompetencia igazolást állítunk ki.

A felsőfokú szakirányú továbbképzést sikeresen elvégzők helyi foglalkoztatási szakértő, vagy gazdasági hálózat- és klaszter szakértő diplomát szerezhhetnek.

A kisvállalkozói tanfolyamatot elvégzők teljesítményükről a képzést szervező egyetem által kiállított tanúsítványt kapnak.

A képzés indítása és időtartama

2014. februárjától 2015. január végéig minden modult meghirdetünk, de képzési irányonként egyszerre csak legfeljebb négy modulra lehet jelentkezni. Egy év alatt a választott képzési irányhoz kapcsolódó összes modul elvégezhető.

A csoportok indítása a jelentkezők számától független, de a kihelyezett videokonferenciához, illetve a kisvállalkozói képzéshez legalább 10 fő adott helyszínről történő együttes jelentkezése szükséges és egyszerre maximum 4 helyszín bekapcsolását tudjuk biztosítani. (A videokapcsolat saját erőből való megoldása esetén a helyszínek száma növelhető.) Technikai feltéte-

lek hiányában az előadáson és konzultáción való részvétel a Miskolci Egyetem kijelölt helyiségekben teljesíthető.

Képzési helyszínek

A képzésbe a szükséges technikai feltételek teljesülése esetén bárholnan be lehet kapcsolódni. A jelentkezések számától és a jelentkezők igényétől függően a választható/lehetséges videokonferencia helyszínek: Miskolc, Ózd, Boldva, Encs, Sátoraljaújhely, Rimaszombat, Rozsnyó, Szepsi, Kassa. További helyszínek legalább 10 fő jelentkezése esetén kapcsolhatók be.

További információ: www.crossedu.sk

Miskolcon:

Dr. Lipták Katalin, ME-GTK, Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézet
liptak.katalin@uni-miskolc.hu
06-46-565-111/2023

Kassán:

Dr. Natasa Urbančíkova TUKE
natasa.urbancikova@tuke.sk